

korte berichten

Oude nummers van 'Huid en Haar'

De meeste reeds verschenen nummers van 'Huid en Haar' zijn nog los verkrijgbaar. Enkele nummers (zoals jaargang 1, nummer 1 en jaargang 5, nummer 4/5) zijn alleen nog in volledige jaargangen verkrijgbaar geheel compleet willen behouden voor diegenen (zoals instellingen, verenigingen en dergelijke) die hun bibliotheek nog willen aanvullen met bepaalde volledige jaargangen.

De te bestellen nummers en/of jaargangen kunnen aangevraagd worden bij ons secretariaat van 'Huid en Haar', Marxstraat 7, 6941 CK Didam, 08362 - 21 028.

Veel lezers zenden ons reacties

Wij danken alle lezers die ons regelmatig krantenknipsels toesturen over zoogdieren. Maar ook reacties en eigen waarnemingen zijn altijd welkom bij onze redactie. Het is gebleken dat 'Huid en Haar' een lezerskring heeft die zich voor het grootste deel zeer betrokken voelt bij ons blad.

Dat is bijzonder waardevol, want hierdoor ontvangen wij ook vaak tips en ideeën voor artikelen over bepaalde onderwerpen die in ons tijdschrift thuishoren.

Wij blijven rekenen op de medewerking van onze lezerskring, want 'Huid en Haar' dat uit liefde en enthousiasme voor de zoogdieren is ontstaan, moet óók daardoor in stand kunnen blijven. Uw aller medewerking blijft daarbij onontbeerlijk.

Nijlroezet (*Rousettus aegyptiacus*) van 15 gram

In het Noorder Dierenpark te Emmen zit in het 'fokcentrum' een wel heel bijzondere baby: een Nijlroezet. De Nijlroezet is een vleermuissoort die, zoals de naam al zegt, vooral langs de Nijl voorkomt.

Ze leven, of beter gezegd slapen daar in grot-

ten, oude graven en tempels. Het park heeft een grote groep van deze dieren. Een jong werd direct na de geboorte verstoten. Het woog toen net 15 gram. Met veel geduld is ze, want het is een vrouwtje, door de verzorgers met de 'fles' grootgebracht. Een echte fles is het niet, want geen speen paste in het kleine bekje. Daarom werd er op een injectiespuit een dun stukje ventielslang gezet, wat net de goede maat bleek te hebben. Het met de hand grootbrengen van vleermuizen is echt een heel erg ingewikkeld werkje, dat meestal niet goed afloopt. Het park is daarom erg trots op dat het met Cleopatra, zo werd de kleine baby gedoopt, zo goed gaat. De wijze van voeden van de vleermuis is wel heel spectaculair. Ze hangt ondersteboven, met het kopje naar beneden, aan een vinger van de verzorger en zo drinkt ze uit de injectiespuit. Deze gebeurtenis trekt altijd sterk de aandacht van bezoekers, die achter glas kunnen kijken. Omdat Cleopatra de warmte van het moederlichaam nu natuurlijk mist, hangt ze aan een verwarmde kruik en klemt ze zich met haar vier klauwtjes vast aan de kruikszak. Cleopatra groeit zo goed, dat ze in zes weken tijd haar geboortegewicht al verdrievoudigd heeft. Over twee maanden gaat ze terug naar de vleermuizengrot in het park, waar ze zich dan verder zelf zal moeten zien te redden.

Emmen, 27 april 1988

Onderzoek naar predatie op vleermuizen (*Chiroptera*)

Wij proberen de predatie op vleermuizen in Nederland in kaart te brengen. Daarom vragen wij gevallen te melden waarin vleermuizen tijdens de winterslaap of in de zomer bejaagd, gevangen en/of gegeten worden, zoals bijvoorbeeld door uilen (braakballen!) of door katten. Ook zijn reacties welkom van gevallen waarin er sprake is van woonruimteconcurrentie (bijvoorbeeld spechtgaten of

nestkasten). Verder houden wij ons aanbevolen voor moeilijk te bereiken literatuur of notities. Naast de datum, de plaats en de naam van de waarnemer zijn wij vooral ook geïnteresseerd in de soort van de belager en, zo mogelijk, de vleermuissoort. Een briefkaart met deze gegevens gelieve u op te sturen aan onderstaand adres.

■ J.P. Bekker, K. Mostert en Z. Bruijn, Zwanenlaan 10, 4351 RX Veere, 01181 - 933.

Nieuwsbrief Stichting Egelopvang Nederland

Nieuwsbrief nummer I (22 bladzijden) van de Stichting Egelopvang Nederland is verschenen in januari 1988. De nieuwsbrief bevat een enquête onder egelasielhouders, belangrijke punten uit het boek 'Der Igel' van Otto Hahn, tekst van een folder over egelopvang te Amstelveen, werktekeningen van een overwinteringshuis voor Egels, korte berichten, wetenswaardigheden, het Bitburger Egelsymposium, over het uitzetten van Egels, aantekeningen die gemaakt werden bij een lezing over Egels door W. Poduschka en een afdruk van een vlugschrift 'Zum Schutz des Igels' van de Naturschutzarbeit in den Bezirken Halle und Magdeburg door H. Schiemenz & M. Görner.

■ Nadere inlichtingen bij het secretariaat Stichting Egelopvang Nederland, Herfterlaan 6, 8024 PJ Zwolle, 038 - 532 982.

Przewalski-paardenreservaat in China

In de Chinese provincie Xinkiang wordt een semi-reservaat voor Przewalski Paarden aangelegd, als tussenstap om weg naar herintroductie van dit wilde paard in de natuur.

In de Zhong Ger-woestijn in Djoengarije, ongeveer 140 km ten noordoosten van Urumchi en 200 km van de grens met Mongolië, wordt een gebied van 400 ha ommuurd en ingericht als semi-reservaat.

Professor Zhou Wan You, docent veeteelt en gespecialiseerd in de paardenfokkerij, heeft op verschillende plaatsen in de wereld Przewalski's ingekocht. Een groot probleem is het verschijnsel van inteelt. Daarom is het van groot belang dat de genetische variatie van de uitgangsgroep voldoende groot is.

Wanneer het aantal exemplaren ter plaatse is opgelopen tot tachtig wil men overgaan tot het loslaten in de vrije natuur, in een reser-

vaat van 17.000 km². Dit reservaat ligt vlak bij de plaats waar men voor het laatst in het wild levende Przewalski Paarden heeft waargenomen.

J.v.d.M.
Przewalski Paard nummer 27 - december 1987.

Bevers (*Castor fiber*) contra scheepsbouw

Niet ver van de Newski-boulevard in Leningrad op het terrein van de Admiraliteitswerf heeft een beverfamilie als woonplaats gekozen. Zij trok zich niets aan van het lawaai op de werf, bouwde een dam in de rivier met behulp van twee boomstammen en deed alsof de mensen in de buurt niet bestonden. De werf laat ze begaan, hoewel de dam wel wat hinderlijk is. Overigens houden op de werf zich ook andere dieren op: eendensoorten, uilen en gedurende de zomer Nachtegalen.

J.v.d.M.
Nederland-USSR 41 (2) : februari 1988.

Bevers (*Castor fiber*) in Beieren

Vroeger kwam de Bever voor in heel Europa. Door toedoen van de mens werd de laatste Bever in Engeland reeds gedood in de 12de eeuw, in Zwitserland in 1705 en in West-Duitsland in 1877. Het was de mens vooral om zijn pels te doen, maar ook om het bevergeil (*castoreum*), een geurstof, welke klieren van de Bever afscheiden en reeds bij de Grieken en de Romeinen gold als geneesmiddel. Katholieke priesters verklaarden de Bever tot vis om zo het verbod om vlees te eten op vrijdag te omzeilen. Na eeuwenlange vervolging bleven er in Europa restpopulaties over in Scandinavië, in het Rhönedal, langs de Elbe, in Polen en Rusland.

Sinds het begin van deze eeuw werd de Bever weer op verscheidene plaatsen uitgezet en gedijde goed. In 1966 werden acht Russische Bevers uitgezet in Beieren, later volgden nog exemplaren uit Frankrijk en Polen. Populieren en Wilgen, die het belangrijkste voedsel van de Bever leveren, werden geplant; suikerbieten, wortels en appels werden gestort. Nu twintig jaar later, is de populatie gegroeid tot ongeveer 400 exemplaren, en heeft de soort zich uitgebreid langs de Donau vanaf de zijrivier de Regen tot de Inn en de Salzach.

Over het algemeen wordt de Bever geaccepteerd door de bevolking. Alleen enkele boeren, van wie de akkers lopen tot aan de oever

van de Donau klagen over vraat aan suikerbieten, maïs en graan, verzakkingen in het land (door gegraving van de Bever) en overstromingen (door dambouw). Boeren langs de Inn klagen niet: hun akkers lopen niet tot aan de oever. De natuurbeschermingsorganisaties stellen voor dat de overheid een goede schadevergoedingsregeling uitwerkt.

Plaatselijk kopen de drinkwaterbedrijven de oeverstroken op, weliswaar om overbemesting langs de oever te voorkomen, maar óók voor de Bever is dit gunstig. Immers de 'bevertolerantie' bij de drinkwaterbedrijven is groter dan bij de boeren.

J.v.d.M.

Süddeutsche Zeitung 1-1-1988. Die Zeit: Chr. Weymayr Das 'Comeback' des Bibers.

Reuzenpanda (*Ailuropoda melanoleuca*) slachtoffer van stroperij

In de Chinese provincie Sechuan zijn 146 huiden van de met uitsterven bedreigde Reuzenpanda in beslag genomen. Volgens de minister van Bosbouw, Gao Dezhan, wordt op dit moment een gerechtelijk onderzoek ingesteld naar zo'n 115 gevallen van illegale handel in pandahuiden. In Sechuan zijn tot nu toe 203 arrestaties verricht in verband met het stropen van panda's en het verhandelen van de vachten. Zeker 150 personen worden nog gezocht. Het is de eerste keer dat de Chinese regering op zo grote schaal actie onderneemt. Deze alarmerende berichten geven aan dat het zijden draadje waaraan het voortbestaan van de panda hangt dunner is dan ooit. Het Wereld Natuur Fonds is dan ook buitengewoon verontrust nu blijkt dat de stroperij van panda's op grotere schaal plaatsvindt dan werd vermoed.

Zware straffen

De 146 in beslag genomen huiden vormen zo'n 15% van de hooguit duizend panda's die nog in het wild leven. Een klein aantal van deze huiden is ongetwijfeld afkomstig van dieren die een natuurlijke dood sterven. Desondanks is het niet toegestaan deze huiden te bezitten. De straffen voor het doden van panda's zijn in China sinds vorig jaar aanzienlijk verzaamd. Men kan zelfs hiervoor de doodstraf krijgen. Minister Gao kondigde aan dat er recent 26 mannen gevangenzet zijn wegens het doden van panda's,

met straffen variërend van één jaar tot levenslang. De stropers hebben het voornamelijk gemunt op de vacht van de panda die voor veel geld in Japan en Hong Kong verhandeld wordt.

Helaas worden panda's ook het slachtoffer van valstrikken die uitgezet worden voor het eveneens beschermde Muskushert, waarvan de muskusolie een belangrijke rol speelt in de traditionele Aziatische geneeskunde.

Het voortbestaan van de panda blijft zorgelijk. Met de 'Actie Panda' zamelt het Wereld Natuur Fonds gelden in om geïsoleerde panda-reservaten weer met elkaar te verbinden. Daarnaast worden parkwachters opgeleid die een betere bescherming van de panda-reservaten moeten verzorgen.

Dassen (*Meles meles*) rekenen nog steeds op uw hulp

Nu het voorjaar weer is aangebroken en vele dassenjongen zijn geboren, worden uw aandacht en hulp weer gevraagd. Óók in 1987 sneuvelden zo'n 200 Dassen in het verkeer. Veel jonge Dassen stierven de hongersdood doordat hun moeder het leven liet op de asfalt van de mens. Daarnaast stierven vele gewonde Dassen onopgemerkt in het veld, nadat ze waren aangereden.

Sinds de oprichting van het landelijke Dassenopvangcentrum door de Vereniging Das & Boom is echter niet iedere Das bij voorbaat verloren. Bij melding van een verkeersslachtoffer staat het Dassenopvangcentrum klaar om de jongen bij te voeren op hun burcht of met de fles groot te brengen als ze nog te klein zijn voor vast voedsel. Gewonde en verdwaalde Dassen worden opgehaald en verzorgd in het opvangcentrum.

Zo zijn er in het afgelopen jaar acht Dassen met succes opgevangen. Twee daarvan zijn alweer uitgezet en zullen op deze manier bijdragen aan het beoogde herstel van het Nederlandse dassenvolk, dat nog maar 1200 individuen telt. Dat dit uitzetten broodnodig is, zult u wel bergijpen.

Uw medewerking is hard nodig om het werk van het Dassenopvangcentrum mogelijk te maken. Zonder uw melding van dode, gewonde of verweerde Dassen kan niet worden overgegaan tot de nodige actie. Van groot belang hierbij is dat de dassenopvangers er snel bij zijn en dat zij zo spoedig mogelijk worden ingelicht.

Komt een dode, gewonde of verweesde Das op uw pad: neem zo spoedig mogelijk contact op met het **Dassenopvangcentrum**. Het Dassenopvangcentrum van de Vereniging Das & Boom is dag en nacht bereikbaar:

Vereniging Das & Boom/Dassenopvangcentrum
Rijksstraatweg 178, 6573 DG Beek/Ubbergen (bij Nijmegen) tel. 08895 - 42294 (dag en nacht bereikbaar!) gironummer 15.65.882.

Heidebeheer en fauna Thema voor de 7de Studiedag op woensdag 7 september 1988

Thema

De kennis over het beheer van heideterreinen is de laatste jaren aanzienlijk toegenomen. Nadat aanvankelijk in het onderzoek de bestrijding van grassen middels machinaal plagen centraal stond, wordt de laatste tijd in toenemende mate aandacht besteed aan de effecten van een breed scala van beheersmaatregelen op de structuur en de biologische rijkdom van de heideterreinen.

In het merendeel van de onderzoeken en praktijkproeven, die tot nu toe hebben plaatsgevonden, is het fauna-aspect onderbelicht gebleven.

Medio 1988 zal de door het ministerie van Landbouw en Visserij ingestelde werkgroep 'Heidebehoud en heidebeheer' rapporteren over de toekomst van de heide in Nederland. In dit rapport zullen aan de hand van een aantal 'heidedoeltypen' de beheersdoelstellingen en beheersmaatregelen voor de Nederlandse heide worden aangegeven.

Bij het opstellen van dit rapport bleek dat er maar weinig gegevens voor handen zijn over hoe de fauna reageert op beheersmaatregelen. Daarom wordt het fauna-aspect, niet alleen in dit rapport, maar bij het heidebeheer in het algemeen, veelal slechts terzijde betrokken.

Studiedag 1988

De Stichting Studiedag Heidebeheer heeft gemeend in te moeten spelen op de relatief geringe aandacht die de fauna van de heide krijgt. In het beleid van het beheer leven een groot aantal vragen.

Welke betekenis hebben gras-, braam-, en bosontwikkeling voor de fauna? Wat is de invloed in dit kader van plagen en begrazing? Is er sprake van isolatie van bepaalde dier-

groepen? Welke eisen stellen de dieren aan de oppervlakte van de heide(schaal)?

In welke mate vormen onrust en daarmee samenhangend ontsluiting en recreatiedruk een bedreiging voor het voortbestaan en de ontwikkeling van bepaalde diersoorten. En is predatorbestrijding wenselijk voor het voortbestaan van bepaalde diersoorten?

Wat zijn de relaties met de omgeving, bijvoorbeeld met beekdalgraslanden en akkers? En welke betekenis heeft reliëf voor de fauna? Ten slotte kan de vraag gesteld worden onder welke voorwaarden herintroductie van verdwenen soorten zinvol is.

Tijdens de 7de studiedag zal op de bovenstaande vragen worden ingegaan.

Programma

Het programma van de 7de studiedag zal uit een vijftal lezingen bestaan en wordt afgesloten met een forumdiscussie.

Vanuit een aantal belangrijke diergroepen van de heide, te weten de insecten, reptielen en amfibieën, vogels en zoogdieren, zullen de inleiders ingaan op de onderstaande vragen:

1. Welke rol spelen heideterreinen voor het behoud van (bedreigde) soorten uit de diergroep?
2. Welke perspectieven bieden de verschillende heidedoeltypen voor deze soort?
3. Op welke manier dienen beheersmaatregelen (plaggen, maaien, branden en begrazen) uitgevoerd te worden om enerzijds zo weinig mogelijk negatieve effecten op de aanwezige populaties te veroorzaken, en anderszijds zo goed mogelijk te voorzien in de milieueisen van de soort?
4. Hoe gevoelig zijn deze soorten voor isolatie? Hoe afhankelijk zijn de soorten van andere terreintypen dan heide?
5. Hoe gevoelig zijn deze soorten voor verontrusting en betreding?

In de afsluitende lezing zullen de specifieke eisen van de besproken diersoorten geïntegreerd worden en zullen de mogelijkheden aangegeven worden om landelijk en plaatselijk in de beheersplanning hiermee rekening te houden.

De Stichting Studiedag Heidebeheer hoopt hiermee een bijdrage te leveren aan een beheersvisie op de Nederlandse heideterreinen, waarbij de belangen van de fauna in voldoende mate worden meegewogen.

De studiedag zal plaatsvinden op woensdag 7

september 1988 in de herberg Zuid-Ginkel, Verlengde Arnhemseweg 99 te Ede. De kosten voor deelname bedragen *f* 75,- per persoon.

Opgave voor de studiedag kan uitsluitend geschieden middels een aanmeldingskaart die, vanaf 1 juni aangevraagd kan worden bij het onderstaand adres:

Stichting Studiedag Heidebeheer Ede
Verlengde Arnhemseweg 107
6714 SM Ede

Nadere informatie kan op het zelfde adres verkregen worden bij de heer J. Lub (tel. 08380 - 14 554).